

Paul Visser en Johan Visser

OP HET SCHERP VAN DE SNEDE

PRATEN MET JOB OVER
LIJDEN EN GELOVEN

INHOUD

1.	Ik begrijp God niet	9
2.	Wie was Job?	14
3.	Gesprek tussen God en de satan	18
4.	God liefhebben om niet	23
5.	Recht op een gelukkig leven?	28
6.	Volhouden	32
7.	Zwijgend troosten	37
8.	Een uitbarsting van een radeloos mens	42
9.	Vechten met God	46
10.	Troost als hulp bij het vechten	50
11.	Verkeerd troosten	54
12.	Als het niet meer klopt	59
13.	De God van waarheid	64
14.	Lijden aan God	68
15.	Een bitter geheim	72
16.	Een vriend als Elifaz	76
17.	De hemel is mijn getuige	81
18.	Een beetje ontferming	86
19.	Mijn Losser leeft!	90
20.	Laat God zelf maar antwoorden	95
21.	Oprecht	100
22.	In verwarring wachten op God	104
23.	Een lichtstreep onder de deur	109
24.	Beproeving tot het uiterste	113
25.	Geen grip op God en de satan	117
26.	Herlevend vertrouwen	122

27.	Helderder dan ooit	126
28.	Spreeken tot of over God?	130
29.	Een happy end	135
30.	Is het waar dat het goed komt?	140

1. IK BEGRIJP GOD NIET

Lezen: Psalm 27

Waarom verbergt U uw aangezicht, en houdt U mij voor uw vijand? (Job 13:24)

Onlangs vertelde een man mij: ‘Toen ik acht jaar oud was, was ik klaar met God en had ik het al helemaal met Hem gehad.’ Zijn vader was ziek geworden, het jongetje had hard gebeden. Hij had zó gehoopt en zó geloofd, en gedacht dat zijn vader weer beter zou worden, maar die was toch overleden. Op de begrafenis dacht dat jochie van acht: Met God hoef ik nooit meer wat! Zo kan het gaan, zelfs als je klein bent. Dat je helemaal klaar bent met God, omdat je Hem niet snapt.

Daar gaat het ook over in het boek Job. Het gaat niet alleen over boosheid en opstand, maar vooral ook over de ervaring dat je God soms niet meer kunt volgen. Omdat er van alles misgaat in je leven en het erop lijkt dat God niet meer naar je omkijkt. Wat moet je dan nog met God? Het boek Job gaat over de rol van de satan daarin. En de vraag is: kan die kwade kracht zo veel kapotmaken? Dat die je leven verwoest en daarbij het voorzien heeft op je geloof en je hoop? Is God dan niet machtiger en krachtiger dan de satan?

In het boek Job wordt op deze vragen niet even snel een antwoord gegeven. Er is ook niet zomaar een antwoord op. Het is

hier niet zoiets als ‘het zal allemaal wel ergens goed voor zijn, hoe beroerd het ook gaat’. Dat is eerder heidendom dat zich neerlegt bij het lot, dan geloven in de God en Vader van Jezus Christus. Hij heeft gezegd dat Hij goed is en recht doet, omziet naar iedereen die op Hem hoopt, Hem vreest en vertrouwt. Maar juist daarom kun je een groot probleem met Hem krijgen als het leven daarmee in strijd lijkt. Net zo’n groot probleem als Job met Hem kreeg. De vraag dringt zich dan op: in wie geloof ik eigenlijk?

‘Het heeft zo moeten wezen,’ hoorde ik onlangs van iemand. Hij vertelde me over een man die net zijn motorrijbewijs had gehaald. Hij had dit gedaan omdat hij gescheiden was en hoopte door dat motorrijden uit z’n depressie te komen. Maar bij zijn eerste ritje kwam hij ten val en reed vervolgens zijn vriend over hem heen. Het heeft zo moeten wezen? Daar word ik helemaal akelig van. Het is misschien wel goedbedoeld, maar is dit nou levend geloof?

In het boek Job gaat het anders. Het geeft niet een paar recht-toe-rechtaan antwoorden; het is een heel verhaal van 42 hoofdstukken lang. Via dialogen probeert de auteur het raadsel te doorgronden: Hoe zit dat toch met God? Hoe kan het bestaan dat een rechtvaardige als Job overkwam wat met hem gebeurde? Waarom is dat? Waar is dat goed voor? Hoe kun je dan nog geloven? En daarbij, hoe zit het met die kwade kracht, de satan? Hoe werkt dat?

Het gelovige Israël zoekt via Job het afgrondelijke van het leven te doorgronden. Daarbij hoor je door het hele boek heen één verlangen: niet om op alle vragen antwoord te krijgen, maar wel om dit ene staande te houden, dat God goed is en recht doet. Daarin stemmen, bij alle verschil, Job en zijn vrienden samen. Tegelijk heb je het niet zomaar rond. Het gaat door

heftige gesprekken en zware dilemma's heen, om het op een eerlijke manier te ontdekken. Dat is goed. Anders wordt er iets aangepraat. Dat werkt niet. Soms even in het begin misschien. Maar op de lange duur niet. Dan wordt het vaak al ingewikkelder als je eerlijk wilt blijven naar jezelf. Wat moet je met een God die zich voor je verbergt? Van wie je niets meer merkt en Die je in de steek lijkt te laten op het zwartste moment van je leven? Die meer voelt als een vijand dan als een Vader?

Als een zwarte draad loopt door het hele boek Job de vraag: 'Waarom verbergt U uw aangezicht?' Het doet denken aan de scène uit de roman *Stilte* van de Japanse christen en schrijver Shūsaku Endō. In die scène worden drie Japanse christenen vastgebonden aan kruisen, die in de branding van de zee zijn gezet. Wat volgt is dan een dagenlange doodsstrijd in het koude zeewater terwijl de bewakers en de bevolking van het dorp zwijgend toekijken. Die doodse stilte wordt slechts onderbroken door het kermen van de stervenden, en door het lied dat één van hen zingt vlak voor zijn dood. Die ontstellende stilte is voor de lezer die toekijkt, bijna niet te dragen. Ontzet wil je roepen: 'Waar bent U, God? Waarom verbergt U uw gezicht?'

In de verhalen van Endō zwijgt God. Hij is alleen verborgen aanwezig in het duistere lijden van zijn kinderen, zoals Hij ooit aanwezig was in de verlatenheid van zijn Zoon, de Gekruisigde. Daarmee raakt Endō aan iets wat helemaal bij God hoort: zijn verborgenheid. Dat God stil, ongrijpbaar, onzichtbaar kan zijn. Zelfs als God iets van zich laat zien, dan nog blijft zijn verborgenheid bestaan. De apostel Paulus schrijft: 'Nu immers kijken wij door middel van een spiegel in een raadsel' (1 Kor. 13:12). En in de brief aan de Hebreeënen staat over de gelovigen van vroeger: 'Zij hebben de vervulling van de beloften niet verkregen, maar hebben die vanuit de verte gezien en geloofd' (Hebr. 11:13). Dat wazige, dat uit de verte, dat

amper iets gewaarworden van Gods goedheid in ons eigen leven, raakt hieraan. Je bent dus niet in slecht gezelschap als je ervaart dat God verborgen is. Waar alles kookt en kolkt in je binnenste, sta je als gelovige vaak in een beslagen spiegel te kijken.

Tegelijk is er een keerzijde. Is de God die wij ons dromen – altijd te volgen en te vatten, altijd goed en nabij – is dat nog wel God? Of is dat een beeld dat wij creëren en dan projecteren op de Levende? Meer een afgod dus dan God. Het hoort bij het leven dat je als mensen elkaar nooit helemaal leert kennen en nooit helemaal kunt doorgronden. Dat er altijd iets van een verborgenheid in iemand blijft, hoe goed je elkaar ook kent. Soms kan een diepe eenzaamheid je overvallen, als je elkaar niet langer begrijpt. Hoeveel te meer dan bij God, die zo anders is dan wij, altijd groter, hoger en ondoorgrondelijker dan wij bevatten. Die ervaring van Gods verborgenheid kan hard aankomen, diepe pijn geven, een gevoel van grote verlatenheid oproepen en zelfs leiden tot een rouwklacht omdat het voorbij lijkt tussen God en jezelf. De Psalmen van Israël zijn er vol van. Alles roept dan om Hemzelf: ‘Hoor, HERE, mijn stem als ik roep; wees mij genadig en antwoord mij. (...) Verberg uw aangezicht niet voor mij. (...) laat mij niet in de steek en verlaat mij niet, o God van mijn heil’ (Ps. 27:7-9).

Job roept een- en andermaal: ‘Waarom verbergt U uw aangezicht en houdt U mij voor uw vijand?’ Daarmee zegt hij: *Ik zie uw gezicht niet meer*. Dat goede, liefelijke, vriendelijke aangezicht van God zoals zich dat in de priesterlijke zegen laat zien: ‘De HERE doe zijn aangezicht over u lichten (...). De HERE verheffe zijn aangezicht over u’ (Num. 6:25,26). Een prachtig en menselijk beeld: God die zijn gezicht naar je toe draait en je aankijkt, terwijl de liefde uit zijn ogen je toestraalt. Het belooft zijn goede en zijn gezegende aanwezigheid onder ons,

dat Hij erbij is, altijd. Dat wij te allen tijde mogen rekenen op zijn omzien naar ons en zijn zorg over ons. Niets is dan ook zo erg als wanneer God zijn aangezicht verbergt. Bitterder is het dan de dood, zegt een oude belijdenis (DL, 5.13). Als het lijkt dat Hij niet meer naar je omkijkt, je niet meer hoort, je niet antwoordt. Het boek Job is vol van die pijn en van de vragen die dat oproept. En daarmee dus van onze pijn en onze vragen. Want wie loopt daar bij tijd en wijle niet tegenop? In je eigen leven of bij iemand die je lief is. Of in de wereld om je heen, dichtbij en ver weg. Samen met Job roepen we om God zelf...

Verwerkingsvraag: Als jij God niet begrijpt, wat betekent dat dan voor je geloofsleven?

2. WIE WAS JOB?

Lezen: Job 1:1-5

---

*Er was een man in het land Uz, zijn naam was Job.
En die man was vroom en oprecht; hij was godvrezend en keerde zich af van het kwaad. (Job 1:1)*

De hoofdpersoon in dit boek is Job, een man uit Uz. Een plek die niet in Israël lag, maar ten zuidoosten van Israël, ergens in de buurt van Edom. Het is opvallend dat de auteur heeft gekozen voor een niet-Israëliet die de Naam van de HERE aanroept. Misschien heeft hij daarmee willen zeggen dat Jahweh ons aller God is en dat deze mens iedereen had kunnen zijn. Ik denk in ieder geval dat Job symbool staat voor een breed publiek. Want geen mens ontkomt toch aan de teleurstelling en de ontgoocheling, aan de pijn en het verdriet? Het hoeft niet altijd even groot of diep als bij Job te zijn om in eenzelfde crisis terecht te komen.

Job, we weten niet veel over hem, maar één ding wordt duidelijk gezegd: hij is vroom, oprecht, godvrezend en zich afkerend van het kwaad. Hoe dat precies is gegroeid tussen God en Job, lezen we niet. Maar er is geen twijfel aan: Job wandelt met God en is daarin een man uit één stuk. Hij doet er op een later moment zelf ook een boekje over open (Job 31). Uit wat hij daar ophaalt over zijn leven voordat het lijden hem trof, blijkt het geen woord te veel gezegd als hij hier getekend wordt

als vroom en oprecht, godvrezend en zich afkerend van het kwaad. Het tekende al zijn doen en laten.

In vers 2 en 3 lezen we dat Job een groot gezin heeft en dat hij goed geboerd heeft: hij is zeer welvarend en de aanzienlijkste uit de omgeving. Je denkt nu misschien dat het een samenhangt met het ander, maar dat staat er niet. Er staat niet: 'Job was vroom en oprecht, dus werden hem zeven zonen en drie dochters geboren en had hij een geweldig bedrijf.' Die gedachte ligt voor de hand. In de Wijsheidsliteratuur van Israël wordt geregeld ook in die trant gesproken (bv. Ps. 128). In het boek Job wordt het idee van zo'n vanzelfsprekend verband echter doorbroken. Het staat hier in ieder geval gewoon naast elkaar: Job is oprecht, hij heeft een groot gezin en is rijk. Zeven zonen, drie dochters, zeventuizend schapen, drieduizend kamelen, vijfhonderd span runderen en vijfhonderd ezellen. Dat zijn waarschijnlijk niet precies de aantallen geweest, want het zijn de volmaakte getallen. Zeven, drie en tien. Hoe dat ook zij, bij Job kan het niet op.

Dat kan dus. Dat je met God leeft én dat je de welvarendste wordt van je omgeving. Nogmaals, dat impliceert geen welvaartsevangelie. Met alle negatieve gevolgtrekkingen van dien als die welvaart uitblijft of instort. Daar tekent dit boek juist protest tegen aan. En door de hele Bijbel heen zien we dat Israëls God nooit alleen de God is van welvarende mensen. Integendeel. Hij is net zo goed de God van armen, weduwen, wezen, ellendigen en van degenen die onder de voet worden gelopen of aan de grond zitten. Je komt dat volop tegen in de Psalmen. Menig verhaal getuigt ervan.

Natuurlijk kun je het ervaren als een zegen wanneer het je goed gaat, maar zijn gunst over je leven is – God zij dank! – niet automatisch af te lezen uit de omstandigheden, zoals de

vrienden van Job later doen. Je kunt arm zijn, maar toch rijk wezen in God. En andersom: schatrijk worden maar in God arm blijven. Dat laatste is overigens nogal eens het geval en het is sowieso een geweldige verzoeking. Dat zie je terug in de Bijbel en overal om je heen.

In dat licht is het bijzonder dat Job, hoe welvarend ook, trouw was gebleven aan zijn God. De verzoeking om God vaarwel te zeggen in de voorspoed had hij dus doorstaan. Dat liet al iets zien dat Job God niet diende om er beter van te worden, maar wandelde met God om God zelf. Blijkbaar was de Eeuwige Job zo lief geworden dat zelfs zijn rijkdom hem niet van die liefde kon scheiden. Dat is me even mooi. Wij zeggen weleens: 'Het zijn sterke benen die de weelde kunnen dragen.' Nou, Job had zulke benen. Hoe hij daaraan gekomen was? Dat laat zich raden. Geregeld was hij zijn knieën blijven buigen voor God. Daarom was Job godvrezend gebleven, ook toen hij al rijker werd.

Tegelijkertijd houdt Job er rekening mee dat dit geen vanzelfsprekendheid is. Dat blijkt uit hoe hij met zijn kinderen omgaat. Die kinderen bouwen het ene feestje na het andere. Dat kunnen ze makkelijk doen, want er is geld genoeg. Nou, als je dan jong bent en nog niet zo vertrouwd met God, dan kan Hij heel makkelijk al feestend buiten beeld raken. In gelovige nuchterheid houdt Job daar rekening mee en denkt: Misschien hebben mijn kinderen gezondigd en God in hun hart vaarwel gezegd (Job 1:5). Realistisch als hij is, gaat hij er niet van uit dat het wel los zal lopen. Niet omdat hij hen per se wantrouwt, maar, zo vermoed ik, omdat hij zichzelf kent en weet dat de appel nooit ver van de boom valt. Geloven maakt wijs, geeft Godskennis en mensenkennis, zei Calvijn. Daarom is Job erop bedacht dat zijn kinderen zó kunnen opgaan in hun feestjes dat God erbij inschiet. Zij Hem in hun hart de bons geven en Hij het in hun leven voor het nakijken krijgt.

Intussen doet Job iets heel moois. Telkens als het feest voorbij is, roept Job zijn kinderen na verloop van dagen naar zich toe. Niet om hen op het matje te roepen, maar om hen weer even bewust mee te nemen naar God. *Mijn lieve kind, ik heb een offer voor jou. Zullen we samen knielen en bidden?* Prachtig! In plaats van hen uit te horen over wat ze wel of niet hebben uitgespookt, gaat Job eenvoudig met zijn kinderen in gebed. Job laat zijn kinderen daarmee, zonder tegen hen te preken, elke keer iets heel genadigs weten: al ging je je eigen gang en liet je God links laten liggen of gaf je Hem er in je hart aan – je kunt tóch bij Hem terecht. Al kun je niet ongedaan maken wat je gisteren dacht en deed, er is altijd een nieuw begin. Hier, bij het altaar. Zo oefent hij zijn kinderen in de gang naar de troon van Gods genade. Wat een vader! Mooi als je zulke ouders hebt of zelf zo'n ouder bent.

Verwerkingsvraag: Stel je voor dat er een boek zou worden geschreven over jou en je leven met God. Hoe zou jij dan in één zin omschreven worden? Is dat ook hoe je wilt zijn?

Waarom is er lijden? En wat heeft God ermee te maken? In het bijbelboek Job gaat het over deze vragen. Het is een rauw verhaal van een man die in korte tijd alles kwijtraakt.

Paul en Johan Visser hielden een serie preken over dit aangrijpende gebeuren. Luisterend naar de gevoerde gesprekken laten ze zien dat het lijden gelovigen voor lastige vragen stelt, maar ook kan leiden tot een dieper verstaan van Gods grootheid en nabijheid.

Voor dit boek bewerkten ze hun eerder gehouden preken tot een dertigtal overdenkingen. Op het scherp van de snede stellen ze allerlei knagende en herkenbare vragen rond lijden en geloven aan de orde. De auteurs pretenderen daarmee niet alle vragen te beantwoorden, maar willen wel 'hand-woorden' aanreiken, als houvast voor jezelf en anderen om je heen.

Paul Visser is predikant te Rotterdam, Johan Visser is predikant te Amsterdam.

NUR 707
ISBN 978 90 435 3852 7

9 789043 538527

KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT